

Koleje w dawnych czasach.

Dzisiejsze koleje są nieprzebraną kopalnią nieprzebranych anegdot dla kopalnią rozmaitych anegdot dla pism humorystycznych, które słowem i ołówkiem w pocieszny sposób natrzęsają się z tych kopciuszków nowożytnych środków komunikacyjnych. A jednak dzisiejsze koleje z wszystkimi swoimi niedomaganiem są idealami wobec dawniejszych, pierwszorzędnym nawet linii kolejowych. Dzisiejszy podróżny, dla którego błyskawiczny pociąg idzie zbyt powoli, z uśmiechem niedowierzania odczytywać będzie szczegóły o tych dobrych czasach, które ostatecznie do tak dalekich nie należą. Cofnijmy się "tylko" o 50 lat wstecz i posłuchajmy, co starzy ludzie opowiadają o dawnych kolejach.

Rozkłady jazdy na sposób dzisiejszy nie istniały, tylko ogłoszenia, umieszczone na stacjach większych, wskazywały w przybliżeniu, mniej więcej 15 minut wynoszącym, odjazd pociągów. Czas przybycia pociągów na mniejszych stacjach obliczała publiczność, że się tak wyrazimy, za oko, czekając cierpliwie na spóźniające się pociągi.

Ruch nocny zaprowadzony został po długich dopiero targach z władzami, które uważały go za reformę pełną niebezpieczeństw i zezwoliły na taki podział, że pociągi osobowe kursowały w dzień, towarowe zaś w noc. Dozorcy toru przez cały czas pełnili służbę pośród ciemności, później dopiero zaprowadzono na skrętach maszty z koszami i latarniami sygnałowymi. Wogóle urządzenia sygnałowe były przez długie lata słabą stroną ruchu kolejowego i tamowały jego rozwój. Dopiero w roku 1845 na krótkiej przestrzeni zaprowadzono pierwszy w Niemczech i Austrii telegraf dzwonek i wskazówkowy Beine'a dla korespondencji między stacjami. Trąbkę sygnałową otrzymał konduktor prowadzący w r. 1843, a gwizdanki parowej nie wiele z początku używano, posługując się dzwonkiem, umieszczonym na "tendrze".

Konduktorzy mieli dziwny zakres służby. Na znak dany przez maszynistę, hamowali, rewidowali bilety jazdy, doglądali, czy dozorca toru pełnił dobrze służbę i wreszcie musieli uważać, ażeby maszynista nie wyrzucił z "tendra" drzewa dla krewnych i znajomych. Przez cały czas jazdy stali na stopniu wagonu.

Wielkim zdarzeniem było zaprowadzenie oświetlenia wagonów z początku świecami stearynowymi, a potem lampami z oliwą. Bardzo często pociąg zaskoczony ciemnościami, stawał w szczerem połu i konduktorzy powoli zapalali ku niezmiernej radości podróżnych świece stearynowe, przy których mdłym świetle wybornie można było sobie opowiadać bajki. Można je było tem wygodniej opowiadać, że pociągi wcale się nie spieszyły, gdyż pociąg pospieszny przebiegał na godzinę zaledwie 15 mil. Tylko przy zatrzymaniu i wyruszeniu pociągów opowiadanie bajek ustawało, wówczas bowiem następowało takie szarpanie lub wstrząsanie, że podróżni często głowami uderzali o siebie. Wozy ówczesne nie spoczywały na resorach i posiadały tak zwane "bufry" z drzewa, gdy więc maszynista nieostrożnie zatrzymał lub puścił w ruch pociąg, dawało się to wszystkim we znaki. Klasa I miała okna, klasa II zimną i latem zamiat okien zastony skórzane, klasa

III mieściła się pod dachem, lecz nie posiadała ścian, a wreszcie klasa IV wyglądała zupełnie tak, jak dzisiejsze "węglarki" i nie miała nawet ławek.

A jednak owe koleje spowodowały prawdziwy przewrót we wszystkich dziedzinach działalności ludzkiej. Chłopi po wsiach zegnali się na widok żelaznego potwora, ciągnącego za sobą z łatwością szereg wozów, naładowanych ogromnym ciężarem, a po miastach starsi ludzie, nawet ze sfer inteligentnych, nie chcieli jeździć koleją, obawiając się narazić na niebezpieczeństwo utraty życia. Z.

Kisielniczki.

z rodziny królewskiej w Syamie, uczyć się gotować, prać, prasować, piec ciasta i spełniać różne gospodarskie obowiązki. W piętnastym roku życia kończą nauki i są już przygotowane do wyjścia za mąż.

BIURO ZARZĄDU CENTRALNEGO
Z. N. P.

CHICAGO, ILL., 15 września 1905 r.
Następujący członkowie przyjęci zostali do Związku Nar. Pol.

	lat	ubez.	gr.
66643 Malinowski Klemens	28	—	7
44 Słabowski Leon	30	600	7
45 Andrzejewski Stanisł.	28	600	12
46 Górny Józef	39	600	12
47 Janasik Marcin	37	600	12
48 Malicki Wincenty	27	900	14
49 Komorowski Stanisł.	30	900	14
66650 Komorowska Michal.	29	300	14
51 Januszevska Maryan.	42	300	18
52 Sulewska Józefina	31	600	28
53 Wiśniewski Bolesław	21	900	36
54 Korecki Leon Dyon.	25	600	44
55 Zima Antoni	32	900	44
56 Zima Anna	27	300	44
57 Kita Jan	28	900	46
58 Kita Agnieszka	27	600	46
59 Wedda Józef.	27	—	53
66660 Bilow Franciszka	27	300	54
61 Groniec Anastazy	20	300	54
62 Brzozowski Teofil	37	—	57
63 Cywinski Stanisław	27	900	60
64 Rewi Karolina	24	600	60
65 Asbert Józef	29	600	60
66 Olszewska Rozalia	19	300	76
67 Steik Marta	18	300	76
68 Grzeszkowiak Józefa	18	300	76
69 Reichert Bronisława	18	300	76
66670 Słominska Maryanna	43	300	76
71 Szymanowski Feliks	33	600	83
72 Szymanowska Mar.	25	300	83
73 Zebrowski Feliks	46	300	83
74 Niedzielski Ig. Fr.	35	600	83
75 Niedzielska Marta	24	600	83
76 Oholik Wincenty	28	900	90
77 Smolinski Julian	38	600	91
78 Skowronski Mikołaj	41	300	94
79 Iglewski Mateusz	40	300	94
66680 Gębicki Stanisław	28	600	94
81 Gębicka Aniela	18	300	94
82 Betlej Jan	27	900	99
83 Betlej Bronisława	21	300	99
84 Żółtak Józef	23	900	105
85 Żółtak Aniela	26	300	105
86 Jankowska Cecylia	29	300	110
87 Jankowski Jan	27	—	110
88 Luwański Franciszek	31	900	112
89 Ruda Adam	34	900	114
66620 Okragly Jakób	30	900	115
91 Undorf Antoni	27	900	115
92 Buczyński Francisz.	25	600	119
93 Buczyńska Wiktorya	24	300	119
94 Gocel Stanisław	23	—	120
95 Klak Stanisław	26	—	120
96 Marhel Kasper	23	—	120
97 Piotrowski Alfons	24	900	123
98 Górecki Antoni	24	600	123
99 Górecka Franciszka	28	600	123
66700 Masalski Józef	37	900	130
01 Zamojski Konstanty	29	900	140
02 Łukaszewski Faustyn	27	600	140
03 Łukaszewska Józefa	23	600	140
04 Zabiejski Jan	24	600	140
05 Zabliska Aleksandra	22	600	140
06 Chlystek Franciszek	37	600	140
07 Chlystek Maryanna	32	300	140
08 Gradowska Aniela	22	600	141
09 Bilenski Andrzej	20	600	143
66710 Ruszkowska Augusta	42	300	143
11 Ostrowska Amelia	27	600	144
12 Splet Ignacy	39	300	147
13 Splet Władysław	22	600	147

14 Górniak Józef	24	600	149
15 Tretkowski Józef	48	300	153
16 Tretkowska Anastaz.	43	300	153
17 Bukler Antoni	19	300	154
18 Olszewski Józef M.	39	300	169
19 Zurek Wojciech	33	600	170
66720 Matelski Antoni	30	300	178
21 Madaj Andrzej	38	900	178
22 Pieczonka Walenty	23	300	180
23 Badzmierowski Leon	35	900	183
24 Sinkiewicz Józef	35	300	183
25 Sinkiewicz Mar.	24	300	183
26 Wasielewski Józef	21	300	183
27 Hermanowicz Antoni	33	300	187
28 Bielski Józef	23	600	187
29 Uliasz Michał	28	900	188
66730 Uliasz Józefa	25	600	188
31 Zientarski Anastazy	37	600	188
32 Wieczorek Józef	37	600	190
33 Wieczorek Anna	27	300	190
34 Tomaszewski Adam	30	900	190
35 Tomaszewska Elzb.	28	300	190
36 Karasiński Józef	24	900	190
37 Karasińska Antonina	23	300	190
38 Pletrowicz Jan	21	600	190
39 Pletrowicz Ludwika	20	300	190
66740 Kucyna Wiktorya	37	300	213
41 Rostkowski Ludwik	31	600	217
42 May Agata	35	300	217
43 Ozminowski Wład.	23	600	219
44 Dzierzanowski Win.	24	900	225
45 Zółciak Józefa	28	300	225
46 Jurkowski Wincenty	31	900	234
47 Mikulewicz Piotr	32	600	238
48 Dekowski Franciszek	30	900	238
49 Dekowska Marta	26	600	238
66750 Haduch Franciszka	37	300	238
51 Ziomek Jan	26	600	242
52 Brzozowski Ignacy	35	900	242
— 53 Ołędzki Antoni M.	32	—	242
54 Przedziecki Wład.	26	—	242
55 Pijanowski Teofil	38	600	246
56 Kaczeński Piotr No. 2	27	600	246
57 Guth Wojciech	38	600	246
58 Czarnecki Antoni	38	600	246
59 Banach Stanisław	30	600	246
66760 Skupinski Stanisław	21	300	249
61 Wielepski Franciszek	30	600	253
62 Cesarz Józef	30	600	253
63 Olbrychtowicz Marya	25	300	257
64 Mycek Wojciech	37	900	258
65 Mycek Maryanna	36	600	258
66 Bolek Paweł	23	600	258
67 Bolek Wiktorya	22	300	258
68 Jerzewski Jan	22	900	260
69 Goszczeni Antoni	37	600	260
66770 Gluchewicz Roman	24	600	261
11 Gluchewicz Helena	23	300	261
72 Dojnik Antoni	39	300	262
73 Zaleski Stanisław	39	300	262
74 Bienduga Walenty	27	900	262
75 Bienduga Zofia	22	600	262
76 Jankowski Jan	27	600	268
77 Żukowski Aleksander	33	600	268
78 Lewandowska Teofila	28	300	271
79 Andrzejewski Michał	27	600	279
66780 Andrzejewska Helena	22	300	279
81 Myszk Jan	24	600	279
82 Myszk Stanisława	23	300	279
83 Ratkowski Andrzej	22	600	279
84 Ratkowska Antonina	22	300	279
85 Kędłarski Jan	36	900	280
86 Pławski Jan	38	600	282
87 Pławska Julianna	34	300	282
88 Nadworna Anastazy	32	600	282
89 Pawłowski Romuald	22	900	283
66790 Pawłowska Karolina	19	600	283
91 Szczawinska Joanna	26	300	285
92 Borowski Franciszek	27	600	296
93 Miłowacki Mikołaj	23	600	299
94 Tenerowicz Stanisł.	23	600	302
95 Żoła Józef	34	600	302
96 Żoła Antonina	29	300	302
97 Bobak Walenty	24	900	302
98 Ziemia Stanisław	22	900	302
99 Bator Filip	26	600	309
66800 Czajkowska Aniela	43	300	315
01 Czaplowska Prakseda	41	300	325
03 Zignerski Jan	27	600	327
04 Zignerska Apolonia	22	300	327
05 Zabrzycki Józef	25	900	332
06 Bielfcki Józef B.	20	600	334
07 Sienkiewicz Jan	36	900	336
08 Bielski Feliks	36	900	338
09 Bielska Julia	25	300	338
66810 Trachimowicz Michał	42	300	338
11 Trachimowicz Roz.	31	300	338
12 Zagórska Franciszek	30	600	338
13 Zagórska Stanisława	25	300	338
14 Wojciechowski Jan	27	900	339
15 Wojciechowska M.	25	300	339
16 Kamiński Jakób	69	—	340
17 Łukasz Stefan	38	600	342
18 Łukasz Katarzyna	25	300	342
19 Foltynek Wojciech	38	900	344
66820 Galgański Jan	29	900	347

21 Hill Jakób	27	300	347
22 Czerw Jan	21	600	347
23 Stawicki Franciszek	43	300	347
24 Szewczyk Teofil	26	600	347
25 Lubasz Józef	28	300	347
26 Lubasz Elżbieta	24	300	347
27 Pinkowski Jan	38	600	347
28 Pinkowska Agnieszka	30	600	347
29 Kopcza Wojciech	24	900	350
66830 Kopcza Anna	21	300	350
31 Czys Józef	30	600	350
32 Czys Rozalia	20	300	350
33 Obrochta Jan	30	600	354
34 Obrochta Antonina	22	300	354
35 Peszyńska Józefa	18	600	356
36 Kubiak Ignacy	18	600	359
37 Guzik Jakób	29	600	364
38 Guzik Marya	27	300	364
39 Gatek Stanisław	31	900	364
66840 Gatek Wiktorya	24	300	364
41 Opieła Michał	18	900	364
42 Jodzis Adam	22	300	371
43 Szarejko Aleksander	39	300	375
44 Kowalewski Stanisł.	34	900	377
45 Pilawski Piotr	42	300	380
46 Butkowska Francisz.	28	300	380
47 Kowalczyk Waw.	38	600	384
48 Kowalczyk Pelagia	37	300	384
49 Szala sny Wojciech	33	600	387
66850 Drzązgowski Roch	38	600	387
51 Drzązgowska Agn.	37	300	387
52 Stefaniak Jadwiga	36	300	387
53 Jarka Jan	18	300	388
54 Zyskowski Jan	32	600	389
55 Zyskowska Pelagia	22	300	389
56 Lulewicz Adolf	27	600	393
57 Wnukowski Paweł	22	—	393
58 Opacki Józef	19	—	393
59 Forystek Jan	27	600	395
66860 Jeżewski Franciszek	25	—	398
61 Smoleń Franciszek	38	600	402
62 Smoleń Franciszka	34	300	402
63 Śniedziwski Antoni	37	900	405
64 Śniedziwska Józefa	29	300	405
65 Czarnecki Franciszek	34	900	405
66 Czarnecka Stanisława	24	900	405
67 Król Józef	33	600	409
68 Mroczak Leon	34	600	409
69 Mroczak Wiktorya	23	600	409
66870 Pikula Tomasz	34	600	409
71 Pikula Katarzyna	21	300	409
72 Augustyn Marcin	25	300	411
73 Augustyn Zofia	24	300	411
74 Pilch Jan	25	300	411
75 Cwynar Stanisław	30	300	411
76 Cwynar Katarzyna	21	300	411
77 Goszyła Józef	30	300	411
78 Helminiak Mikołaj	42	300	413
79 Olek Andrzej	28	900	413
66880 Szatkowski Walenty	37	600	415
81 Szatkowska Cecylia	38	300	415
82 Węgrzyn Ignacy	34	300	415
83 Waszkiewicz Rom.	22	600	415
84 Jasiński Wojciech	36	600	415
85 Jasińska Joanna	35	600	415
86 Hałas Franciszek	36	600	415
87 Hałas Józefa	33	600	415
88 Rogoziński Franc.	38	300	415
89 Andruszkiewicz Win.	34	—	415
66890 Więzkowski August	30	600	416
91 Więzkowska Kazim.	24	300	416
92 Bioniarz Paweł	28	600	416
93 Surdykowska Walen.	23	600	421
94 Kowalska Bronisl.	20	900	428
95 Karp Bolesław	20	300	430
96 Halicki Antoni	22	600	430
97 Margiewicz Karol	27	300	430
98 Mitrosz Julian	22	300	430
99 Rogalski Jakób	27	300	430
66900 Lulewicz Kazimierz	27	600	430
01 Lulewicz Maryanna	18	300	430
02 Gurewicz Stanisław	38	600	430
03 Gurewicz Maryanna	36	300	430
04 Jarmoszka Izidor	20</		